

NBM-16070801023300 Seat No. _____

B. R. S. (Sem. II) (CBCS) Examination

April / May - 2017

Gujarati : ELT - 8

(ગુજરાતી વ્યાકરણ, સર્જન - લેખન કૌશલ - ૨)

(New Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (૧) માગ્યા પ્રમાણે જવાબ આપો.

(૨) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સામે દર્શાવેલ છે.

૧ ગદ્યખંડનું વિવરણ કરતી વખતે મહત્વની કઈ કઈ બાબતો ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ ? તે જણાવો. ૧૫

અથવા

નીચેના ગદ્યખંડનું વિવરણ કરો :

સાહિત્ય એ જીવનનું પ્રતીક છે. જીવન નિરોગી, પ્રસન્ન, સેવા પરાયણ, પ્રેમપૂર્ણ અને પરાક્રમી હોય તો તેના બધા જ વ્યાપાર આકર્ષક અને પ્રભાવશાળી થવાના, જે વિચારમાં આર્યતા છે, ઉદાત્તતા છે અને સર્વ મંગલ કારી કલ્યાણની ભાવના છે તેનું શબ્દ શરીર એની મેળે જ ભાવગંભીર, લલિત, કોમળ અને પ્રસાદ પૂર્ણ થવાનું જ. માટે કેવળ સાહિત્યની ઉપાસના ન કરતાં જો આપણે આર્ય અને પ્રસન્ન જીવનની ઉપાસના કરીએ તો સાહિત્યની સુંદરતા એની મેળે ફૂટી નીકળશે. બારડોલીનાં ખેતરોમાં પૂજ્ય ગાંધીજી અને વલ્લભાઈ એ ઉચ્ચારેલી ભાષા પોતાની સ્વાભાવિકતાથી જ ધીરોદત્ત અને પ્રૌઢ બની છે. સાહિત્યની ઉન્નતિ કરવી હોય તો જીવનની ઉન્નતિ કરીએ. સાહિત્ય એ જીવનની છાયા છે, જીવનની સુગંધ છે.

- કાકા કાલેલકર

૨ સંક્ષેપી કરણ એટલે શું ? તે જણાવી સંક્ષેપીકરણ કરતી વખતે મહત્વની કઈ બાબતો ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ ? ૧૫

અથવા

NBM-16070801023300]

1

[Contd..

નીચેના ગદ્ય ખંડનું ત્રીજા ભાગ જેટલું સંક્ષેપીકરણ કરો.

ગ્રંથ લખવો એ વધારે કઠણ કામ છે કે ગ્રંથની પરીક્ષા કરવી એ વધારે કઠણ કામ છે એ પ્રશ્નનું નિરાકરણ કરવું હોય, અને ગ્રંથ પરીક્ષા એટલે ગ્રંથના દોષ બતાવવી આપવા એટલું જ હોય તો ગ્રંથ પરીક્ષાનું કામ પ્રમાણમાં ઘણું સહેલું છે એ ઉત્તરમાં ઘણી સત્યતા છે. કારણ પંચતંત્રમાંની ડહાપણ ડાહીલી ચકલીને વાનરે કહ્યું હતું કે, “રાંડ, ઘર બાંધતાં તો મને નથી આવડતું પણ ભાંગતાં તો બહુ સારું આવડે છે તે તને દેખાડું છું.” - એ શાસ્ત્ર ગ્રંથ પરીક્ષામાં પણ સુસાધ્ય છે. પણ આ દેશના, તેમ પરદેશના સર્વ વિદ્વાનોનો મત એવો છે કે ગ્રંથ પરીક્ષા એટલે ગ્રંથમાં સારું શું તે જાણવું અને જણાવવું. ગ્રંથમાં તો શુ પણ સર્વત્ર પરીક્ષાનો એક જ હેતુ છે કે ફલાણાએ શું કામ કર્યું તે જોવું; શું કામ કર્યું એટલે શું ? સારું કામ કર્યું, કોઈ એ શું કામ નથી કર્યું એની પરીક્ષા હોતી નથી. કોઈ એ કેટલું નઠારું કર્મ કર્યું એટલું જ માત્ર જોવા જવું એવી પરીક્ષા કોઈ સુપરીક્ષક માથે લેતો નથી. ફૂલોની સુવાસના જોનાર હોય છે - દુર્ગંધ શોધનાર અભાગિયા હોતા નથી. ગ્રંથ પરીક્ષક એ ગ્રંથરૂપ પુષ્પોનો ભોગી ભ્રમર છે. તે સ્થળે સ્થળેથી પરાગ અને મધુના પરમાણુ શોધી કાઢી તેનો સંચય કરે છે; અને એના રચેલા મધપૂડાઓનું મધ તેને પોતાને તેમજ અન્ય લોકોને કામ લાગે છે. ગ્રંથના ગુણની પરીક્ષા કરવી, એ ગુણનો જાતે ઉપભોગ કરી આનંદ અનુભવવો, અને એ આનંદ પામવા ગ્રંથના વાંચનારાઓને સમર્થ કરવા, પોતે સુરસ અન્ન જમવું અને બીજાને જમાડવા - આ આનંદની ઉજાણી આપવી; એજ ગ્રંથ પરીક્ષકનો અભિલાષ હોય છે, એ અભિલાષ જેને ન હોય તે પરીક્ષક જ નથી.

- ગોવર્ધનરામ ત્રિપાઠી

- ૩ નીચેનામાંથી કોઈ પણ ત્રણ ‘સમાસ’ વિશે ઉદાહરણ આપી સમજાવો : ૧૫
- (૧) દ્વન્દ્વ સમાસ
(૨) તત્પુરુષ સમાસ
(૩) કર્મધારય સમાસ
(૪) ઉપપદ સમાસ
(૫) બહુવ્રીહી સમાસ
- ૪ વિરામ ચિન્હો એટલે શું ? તે સમજાવી અલ્પ વિરામ, અર્ધ વિરામ અને પૂર્ણ વિરામ વિશે ઉદાહરણ સાથે સમજાવો. ૧૫

અથવા

ગુરુ વિરામ, પ્રશ્નાર્થ ચિન્હ અને ઉદ્દગાર ચિન્હ વિશે વિગતે સમજાવો.

પ નીચેના રૂઢિ પ્રયોગનો અર્થ આપી વાક્યમાં પ્રયોગ કરો :

૧૦

- (૧) અંગારો ઉઠવો
- (૨) ઉચાળા ભરવા
- (૩) એકનું બે ન થવું
- (૪) ખાડામાં ઉતારવું
- (૫) છકકા છૂટી જવા.

અથવા

નીચેની કહેવતોનો અર્થ સમજાવો :

- (૧) આગ લાગે ત્યારે કૂવો ખોદવા ન જવાય
- (૨) ઊજળું એટલું દૂધ નહિં
- (૩) ગામને મોઢે ગળણું ન દેવાય
- (૪) ઘરફૂટ્યે - ઘરજાય
- (૫) ચોરનો ભાઈ ઘંટીચોર.